

**АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ЗАХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
РІШЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ**

від 27 жовтня 2022 р.

Львів

№ 63/49-р/к

Справа № 63/7-02-20-2022

Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції
та накладення штрафу

Підприємство теплових мереж «Ковельтепло» (інформація, доступ до якої обмежений) з січня 2021 по вересень 2022 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з постачання теплової енергії в територіальних межах міста Ковеля Волинської області, де розташовані його діючі системи (мережі) постачання теплової енергії, які знаходяться у його володінні та/або користуванні, як таке що не мало жодного конкурента.

Підприємство теплових мереж «Ковельтепло» (надалі - ПТМ «Ковельтепло», Підприємство, Відповідач) безпідставно видавало технічні умови на встановлення вузлів обліку теплової енергії та встановлювало вимоги розроблення та погодження проєктної документації для встановлення вузла обліку в окремому приміщенні будівлі, що суперечить Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання».

За відсутності конкуренції на ринку послуг постачання теплової енергії, споживачі не мали змоги звернутися до іншого суб'єкта господарювання з метою придбання зазначених послуг.

За результатами розгляду справи № 63/7-02-20-2022 адміністративна колегія Західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України визнала дії ПТМ «Ковельтепло», які полягали у безпідставній видачі технічних умов на встановлення вузлів обліку теплової енергії та встановленні вимог розроблення та погодження проєктної документації для встановлення вузла обліку в окремому приміщенні будівлі, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку послуг з постачання теплової енергії, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

На підприємство теплових мереж «Ковельтепло» накладено штраф у розмірі 35 000 гривень.

Адміністративна колегія Західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 63/7-02-20-2022 про

порушення ПТМ «Ковельтепло» законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та подання відділу досліджень і розслідувань Західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України в Волинській області від 14.10.2022 № 63-03/145п,

ВСТАНОВИЛА:

1. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

- (1) Розпорядженням адміністративної колегії Західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (далі - Відділення) від 18.08.2022 № 63/23-рп/к розпочато розгляд справи № 63/7-02-20-2022 за ознаками вчинення підприємством теплових мереж «Ковельтепло» порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку послуг з постачання теплової енергії, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (2) Листом від 23.08.2022 № 63-02/1514 надіслано ПТМ «Ковельтепло» копію розпорядження про початок розгляду справи.
- (3) Копія подання 14.10.2022 № 63-03/145п з попередніми висновками про результати розгляду справи № 63/7-02-20-2022 (надалі - подання з попередніми висновками у справі) направлено Підприємству листом від 14.10.2022 року № 63-02/2143.
- (4) Листом від 21.10.2022 № 1654 ПТМ «Ковельтепло» надало відповідь на подання з попередніми висновками у справі.
- (5) В ході розгляду справи Відділенням було надіслано ряд вимог ПТМ «Ковельтепло» про надання інформації.

2. СТОРОНИ

Відповідач

- (6) Відповідачем є підприємство теплових мереж «Ковельтепло», (далі – ПТМ «Ковельтепло», Підприємство) (інформація, доступ до якої обмежений).
- (7) Відповідно до інформації, розміщеної в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, основним видом діяльності ПТМ «Ковельтепло» є: (інформація, доступ до якої обмежений).
- (8) ПТМ «Ковельтепло» є комунальним підприємством, засновником якого є Ковельська міська рада та є суб'єктом господарювання у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Заявник

- (9) (Інформація, доступ до якої обмежений) (далі - Заявник) є власником об'єкту нерухомості за адресою (інформація, доступ до якої обмежений) в місті Ковелі Волинської області, який приєднаний до мереж Відповідача.
- (10) Отже, враховуючи вищезазначене, Заявник є споживачем послуг ПТМ «Ковельтепло».

3. ВИЗНАЧЕННЯ МОНОПОЛЬНОГО (ДОМІНУЮЧОГО) СТАНОВИЩА

- (11) Відповідно до вимог Законів України «Про Антимонопольний комітет України», «Про захист економічної конкуренції» та Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002р. № 49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 01.04.2002р. за № 317/6605 (далі - Методика), здійснено визначення становища ПТМ «Ковельтепло» на ринку постачання теплової енергії.
- (12) Згідно з пунктом 2.2 Методики, етапи визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання, їх кількість та послідовність проведення можуть змінюватись залежно від фактичних обставин, зокрема особливостей товару, структури ринку, обсягів наявної інформації щодо ринку тощо.

3.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (13) Відповідно до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

3.1.1. Суб'єкт господарювання

- (14) У відповідності до пункту 3.3 Методики, визначення складу суб'єкта господарювання, що випускає, постачає, продає, придбаває (споживає, використовує) конкретний товар (продукцію, роботи, послуги), здійснюється шляхом установаження переліку суб'єктів господарювання (юридичних та фізичних осіб), які здійснюють діяльність з виробництва, реалізації, придбання товарів чи іншу господарську діяльність, у тому числі контроль над іншою юридичною чи фізичною особою, і які пов'язані відносинами, що забезпечують контроль господарської діяльності одного суб'єкта господарювання іншим (іншими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.
- (15) У розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ПТМ «Ковельтепло» є суб'єктом господарювання, який надає послуги з постачання теплової енергії.
- (16) Об'єктом аналізу є ПТМ «Ковельтепло» - суб'єкт господарювання, який здійснює діяльність на ринку послуг з постачання теплової енергії в межах мереж, що є у власності, користуванні (оренді, обслуговуванні) Підприємства.

3.1.2. Конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим суб'єктом господарювання

- (17) Конкретним товаром, який надається ПТМ «Ковельтепло» є послуги з постачання теплової енергії.

3.2 *Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців товару товарів, щодо яких визначається монопольне (домінуюче) становище*

3.2.1. *Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання*

- (18) Відповідно до пункту 4.1. Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарних груп, які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (19) Визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.
- (20) Згідно зі статтею 1 Закону України «Про теплопостачання»:
 - постачання теплової енергії (теплопостачання) - господарська діяльність, пов'язана з наданням теплової енергії (теплоносія) споживачам за допомогою технічних засобів транспортування та розподілом теплової енергії на підставі договору;
 - споживач теплової енергії - фізична або юридична особа, яка використовує теплову енергію на підставі договору.
- (21) Пунктом 2 частини першої статті 5 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» визначено, що до комунальних послуг відносяться послуги з постачання теплової енергії.
- (22) Відповідно до статті 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» житлово-комунальні послуги – це результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та перебування осіб у жилих і нежилых приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил, що здійснюється на підставі відповідних договорів про надання житлово-комунальних послуг, а виконавець комунальної послуги – суб'єкт господарювання, що надає комунальну послугу споживачу відповідно до умов договору на платній основі.
- (23) Отже, товаром, щодо якого визначалось становище ПТМ «Ковельтепло» є послуги з постачання теплової енергії.

3.3. *Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів)*

- (24) ПТМ «Ковельтепло» надає послуги у сфері теплопостачання згідно з отриманими ліцензіями на:
 - виробництво теплової енергії (крім діяльності з виробництва теплової енергії на теплоелектроцентралях, теплоелектростанціях, атомних електростанціях і когенераційних установках та установках з використанням нетрадиційних або поновлювальних джерел енергії), транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами та постачання теплової енергії (постанова НКРЕКП від 02.02.2017 року № 155);
 - виробництво теплової енергії на теплоелектроцентралях та установках з використанням нетрадиційних або поновлювальних джерел енергії (Розпорядження голови Волинської

обласної державної адміністрації від 23.11.2020 року № 692 «Про переоформлення ліцензії, виданої підприємству теплових мереж «Ковельтепло» на безстрокову);

- виробництво електричної енергії на когенераційній установці (постанова НКРЕКП від 26.03.2019 року № 404);
 - виробництво теплової енергії на когенераційній установці (постанова НКРЕКП від 05.04.2019 року № 514).
- (25) ПТМ «Ковельтепло» надає житлово-комунальні послуги, а саме є виконавцем послуг з постачання теплової енергії на підставі вищевказаних ліцензій.
- (26) Споживачами послуг з постачання теплової енергії у м. Ковелі Волинської області є юридичні та фізичні особи, які отримують, або мають намір отримувати вказані послуги від ПТМ «Ковельтепло» внаслідок того, що системи теплозабезпечення їх приміщень (житлових та нежитлових) приєднані (підключені) саме до теплових мереж Підприємства.

3.4. *Визначення товарних меж ринку*

- (27) Товарні межі ринку – це товар (товарна група), сукупність схожих, однорідних предметів господарського обороту, у межах якої споживач, за звичайних умов, може перейти від споживання певного виду предметів господарського обороту до споживання іншого.
- (28) Встановлення товарних меж ринків згідно з пунктом 4.2. Методики здійснюється шляхом визначення ознак одного товару (товарної групи), виходячи з аналізу подібності споживчих властивостей, умов споживання чи експлуатації товару покупцями, умов реалізації та рівня цін.
- (29) Відповідно до пунктів 5.1 - 5.3 Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (30) Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється з переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими, зокрема, є:
- (а) подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання тощо;
 - (б) подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників тощо;
 - (в) наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи);
 - (г) відсутність суттєвої різниці в цінах;
 - (д) взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва, тобто здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих.
- (31) За визначенням термінів, наведених у статті 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги»:
- житлово-комунальні послуги - результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та/або перебування осіб у житлових і нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до

нормативів, норм, стандартів, порядків і правил, що здійснюється на підставі відповідних договорів про надання житлово-комунальних послуг;

- індивідуальний споживач - фізична або юридична особа, яка є власником (співвласником) нерухомого майна, або за згодою власника інша особа, яка користується об'єктом нерухомого майна і отримує житлово-комунальну послугу для власних потреб та з якою або від імені якої укладено відповідний договір про надання житлово-комунальної послуги;

- кількісний показник комунальних послуг - кількість одиниць виміру обсягу отриманої споживачем комунальної послуги, визначена відповідно до показань вузла обліку та/або вимог нормативів, норм, стандартів, порядків і правил згідно із законодавством.

(32) Статтею 1 Закону України «Про теплопостачання» передбачено:

- сфера теплопостачання - сфера діяльності з виробництва, транспортування, постачання теплової енергії споживачам;

- система централізованого теплопостачання - сукупність джерел теплової енергії, магістральних та місцевих (розподільчих) теплових мереж, що об'єднані між собою та використовуються для теплозабезпечення споживача, населеного пункту, яка включає системи децентралізованого та помірно-централізованого теплопостачання;

- теплоносій - рідка або газоподібна речовина, що циркулює у трубах або каналах і передає теплову енергію в системах теплопостачання, опалення, вентиляції та технологічних установках.

(33) Частиною другою статті 7 Закону України «Про природні монополії» передбачено, що в умовах та правилах здійснення підприємницької діяльності у сферах природних монополій та на суміжних ринках (ліцензійних умовах) визначаються зобов'язання суб'єктів природних монополій з надання технічних умов щодо інженерного забезпечення об'єкта будівництва згідно з вимогами законодавства.

(34) Згідно із статтею 1 Закону України «Про теплопостачання», постачання теплової енергії (теплопостачання) - господарська діяльність, пов'язана з наданням теплової енергії (теплоносія) споживачам за допомогою технічних засобів транспортування та розподілом теплової енергії на підставі договору.

(35) Отже, товарними межами ринку за показниками взаємозамінності, подібності призначення, споживчих властивостей та умов використання товару є послуги з постачання теплової енергії які не мають товарів – замінників.

3.5. *Визначення територіальних (географічних) меж ринку*

(36) Відповідно до пункту 6.1 Методики, територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів товарної групи), є неможливим або недоцільним.

(37) Відповідно до пункту 1.3. Методики, територіальними межами ринку є територія зі сферою взаємовідносин купівлі-продажу товару (групи товарів), в межах якої споживач може задовольнити свій попит на певний товар, і яка може бути, як правило, територією держави, області, району, міста тощо або їхніми частинами.

(38) Внаслідок технологічних особливостей процесу надання вказаних вище послуг, споживачі не можуть за звичайних умов легко перейти до споживання аналогічних

послуг іншого суб'єкта господарювання, що, можливо, здійснює діяльність на території відповідного населеного пункту, оскільки кожен із таких суб'єктів здійснює діяльність у межах саме тих мереж, які йому належать (на праві власності, користування). Прокладення ж інших систем (мереж) централізованого постачання теплової енергії – поряд з існуючими, є економічно недоцільним, оскільки потребує витрачання значних матеріально-фінансових ресурсів.

- (39) Ліцензійні умови провадження господарської діяльності у сфері теплопостачання затверджені постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 22.03.2017 № 308 (далі — Ліцензійні умови).
- (40) Відповідно до пункту 1.3 Ліцензійних умов місце провадження господарської діяльності - територія розташування споживачів теплової енергії та приладів обліку теплової енергії.
- (41) Виходячи з вищевикладеного, споживачі м. Ковеля Волинської області не мають можливості отримати послуги постачання теплової енергії поза межами м. Ковель Волинської області та наявних мереж теплопостачання.
- (42) Отже, враховуючи вищенаведене, територіальними межами ринку надання послуг з постачання теплової енергії є територіальні (географічні) межі м. Ковеля Волинської області в межах мереж, що використовуються (експлуатуються) та є у власності Підприємства для надання вищезазначених послуг.

3.6. *Проміжок часу, стосовно якого визначається становище суб'єктів господарювання на ринку – часові межі ринку*

- (43) Відповідно до пункту 7.1 Методики, часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило – рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.
- (44) Відповідно до умов індивідуальних договорів, які згідно з вимогами законодавства у сфері житлово-комунальних послуг були укладені між ПТМ «Ковельтепло» та споживачами про надання послуги з постачання теплової енергії, встановлено, що такі договори набирають чинності з моменту акцептування його споживачем, але не раніше ніж через 30 днів з моменту опублікування і діють протягом одного року з дати набрання чинності та вважається продовженням на черговий однорічний строк якщо за один місяць до закінчення строку дії цього договору жодна із сторін не повідомить письмово іншій стороні про відмову від договору.
- (45) Ринок, на якому протягом певного часу діє один і той самий склад продавців та покупців, може розглядатись, як ринок товару зі сталою структурою.
- (46) У визначених територіальних межах протягом періоду з січня 2021 року по вересень 2022 року склад продавців (надавачів) послуг з постачання теплової енергії не змінювався, тобто структура цього ринку є сталою протягом календарного року.
- (47) Отже, часові межі ринку послуг з постачання теплової енергії визначаються як проміжок часу з січня 2021 року по вересень 2022 року, протягом якого незмінними залишились структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому.

3.7. *Визначення потенційних конкурентів*

- (48) Відповідно до пункту 9.1 Методики, потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання, які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо,

але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.

- (49) Відповідно до частини першої статті 1 Закону України «Про природні монополії», природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).
- (50) Суміжний ринок – товарний ринок, що не перебуває у стані природної монополії, для суб'єктів, якого реалізація вироблених товарів, або використання товарів інших суб'єктів господарювання неможливе без безпосереднього використання товарів, що виробляються (реалізуються) суб'єктами природних монополій.
- (51) Частиною першою статті 5 Закону України «Про природні монополії» обумовлено, що транспортування теплової енергії віднесено до сфери діяльності суб'єктів природних монополій і підпадає під державне регулювання. Ринок в даній сфері діяльності знаходиться в стані природної монополії, характерні ознаки якого визначені у абзаці першому частини першої статті 1 зазначеного Закону.
- (52) До суміжних ринків, що регулюються відповідно до статті 6 цього Закону, належать виробництво теплової енергії та постачання теплової енергії.
- (53) Отже, внаслідок технологічних особливостей постачання теплової енергії, а також з огляду на обмеження, що пов'язані з територією розміщення (розташування) теплових мереж, конкуренція на ринку послуг із постачання теплової енергії відсутня, тому потенційні конкуренти у Підприємства відсутні.

3.8. *Визначення бар'єрів для вступу на ринок*

- (54) Відповідно до пункту 9.2 Методики, бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).
- (55) Бар'єрами вступу на досліджуваний ринок є адміністративні, економічні та організаційні обмеження, пов'язані із необхідністю отримання дозвільних документів побудови (модернізації) відповідної інфраструктури, що потребує значних капіталовкладень та тривалого часу.
- (56) Бар'єрами для вступу на даний ринок потенційних конкурентів є, зокрема: економічні обмеження, пов'язані з необхідністю залучення значних фінансових ресурсів для придбання відповідного обладнання для організації надання послуг з постачання гарячої води; адміністративні обмеження, пов'язані з необхідністю отримання ліцензії на транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами.

- (57) Основними бар'єрами вступу на ринок послуг з постачання теплової енергії є обмеження, пов'язані з необхідністю наявності у власності об'єктів теплових мереж та необхідності отримання ліцензії на провадження діяльності з постачання теплової енергії.
- (58) З урахуванням викладеного, ПТМ «Ковельтепло» в територіальних межах мереж, які йому належать на праві власності, користуванні (обслуговуванні) не має конкурентів на ринку постачання теплової енергії, а відтак споживачі даних послуг не мають можливості отримувати такі послуги від інших суб'єктів господарювання.

3.9. Установлення монопольного (домінуючого) становища Відповідача

- (59) Внаслідок технологічних особливостей виробництва та надання зазначених послуг, конкуренція на ринку постачання теплової енергії відсутня. ПТМ «Ковельтепло» є єдиним суб'єктом господарювання, що надає послуги з постачання теплової енергії у територіальних (географічних) межах м. Ковеля, де розташовані власні діючі системи (мережі) постачання теплової енергії, які знаходяться у його володінні та/або користуванні.
- (60) Відтак, у споживачів послуг з постачання теплової енергії у м. Ковелі (де розташовані власні діючі системи (мережі) постачання теплової енергії, які знаходяться у володінні та/або користуванні Підприємства), альтернатива відсутня.
- (61) Частиною першою статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:
 - (а) на цьому ринку у нього немає жодного конкурента;
 - (б) не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.
- (62) Таким чином, підсумовуючи вищевикладене, відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за результатами здійсненого дослідження, за період діяльності з січня 2021 року по вересень 2022 року, встановлено, що ПТМ «Ковельтепло» на ринку надання послуг з постачання теплової енергії в територіальних (географічних) межах м. Ковеля Волинської області, де розташовані власні діючі системи (мережі) постачання теплової енергії, що знаходяться у володінні та/або користуванні Підприємства, займає монопольне (домінуюче) становище, оскільки Підприємство не має жодного конкурента.

4. ЗЛОВЖИВАННЯ МОНОПОЛЬНИМ (ДОМІНУЮЧИМ) СТАНОВИЩЕМ НА РИНКУ

4.1 Нормативно-правове регулювання

- (63) Відповідно до статті 30 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», технічні умови - це комплекс умов та вимог до інженерного забезпечення об'єкта будівництва, які повинні відповідати його розрахунковим параметрам щодо водопостачання (з урахуванням потреб забезпечення пожежогасіння), тепло-, електро- і газопостачання, водовідведення, зовнішнього освітлення, відведення зливових вод та телекомунікації.

- (64) Законом України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» (із змінами, внесеними Законом №1060- IX від 03.12.2020), (далі - Закон про комерційний облік) визначені засади забезпечення комерційного, у тому числі розподільного, обліку послуг з постачання теплової енергії, постачання гарячої води, централізованого водопостачання та забезпечення відповідною обліковою інформацією споживачів таких послуг.
- (65) Відповідно до частини першої статті 4 Закону про комерційний облік, оснащення окремих приміщень у будівлях вузлами розподільного обліку/приладами - розподільовачами теплової енергії та обладнанням інженерних систем для забезпечення такого обліку здійснюється у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства, та не потребує розроблення проектної документації, видачі технічних умов та інших вимог до встановлення вузла розподільного обліку, погодження з державними органами, органами місцевого самоврядування, їхніми посадовими особами, оператором зовнішніх інженерних мереж, виконавцем відповідної послуги.
- (66) Частиною восьмою статті 4 Закону про комерційний облік встановлено, що у разі якщо на день набрання чинності цим Законом будівлі, зазначені у частинах другій і третій цієї статті, були приєднані до зовнішніх інженерних мереж або обладнані системою автономного теплопостачання, автономного гарячого водопостачання, автономного водопостачання, власники (співвласники) таких будівель (приміщень у них) зобов'язані забезпечити оснащення приміщень у них вузлами розподільного обліку/приладами - розподільовачами теплової енергії відповідно до положень цієї статті протягом трьох років з дня набрання чинності цим Законом.
- (67) Пунктом 6 частини першої статті 1 Закону про комерційний облік передбачено, що вузол розподільного обліку - вузол обліку, що забезпечує індивідуальний облік споживання відповідної комунальної послуги в будівлях, де налічуються два та більше споживачів.
- (68) Відповідно до пункту 4 Порядку визначення технічної можливості встановлення вузлів розподільного обліку теплової енергії та економічної доцільності встановлення приладів - розподільовачів теплової енергії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2018 року № 829 (далі – Порядок), технічна можливість встановлення вузлів розподільного обліку визначається під час обстеження внутрішньобудинкової системи опалення суб'єктом господарювання, що має ліцензію на провадження господарської діяльності з будівництва об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів із середніми та значними наслідками, з обов'язковим переліком робіт з монтажу внутрішніх інженерних мереж, систем, приладів і засобів вимірювання шляхом встановлення відповідності кожному з критеріїв у форматі так/ні, визначених у пункті 6 цього Порядку, про що складається акт обстеження у довільній формі, у якому зазначається висновок за результатами обстеження, прізвище, ім'я, по-батькові виконавця обстеження. Якщо у висновку зазначено, що технічна можливість встановлення вузла розподільного обліку теплової енергії відсутня, зазначається критерій з переліку згідно з пунктом 6 цього Порядку, якому не відповідає внутрішньобудинкова система опалення, а також можуть зазначатися заходи, здійснення яких дозволить встановити вузли розподільного обліку.

4.2 Обставини справи

- (69) Громадянин (інформація, доступ до якої обмежено) 06.05.2021 року звернувся з листом до ПТМ «Ковельтепло» щодо встановлення вузла обліку теплової енергії в приміщенні

за адресою (інформація, доступ до якої обмежено) м. Ковель, яке перебуває у власності Заявника.

- (70) На вищезазначений лист Заявника ПТМ «Ковельтепло» повідомило, що розробило проєкт технічних умов на влаштування вузла обліку теплової енергії в нежитловому приміщенні по вул. Драгоманова, 22 і що для їх отримання необхідно провести оплату в сумі 328,90 грн.
- (71) Проєкт технічних умов № 4 від 07 червня 2021 року на реконструкцію внутрішньобудинкової системи опалення на влаштування вузла обліку теплової енергії по вул. (інформація, доступ до якої обмежено) м. Ковеля був надісланий листом Підприємства від 04.10.2022 року № 1612 та отриманий (інформація, доступ до якої обмежено).
- (72) Проєктом технічних умов № 4 від 07 червня 2021 року на реконструкцію внутрішньобудинкової системи опалення на влаштування вузла обліку теплової енергії (інформація, доступ до якої обмежено) м. Ковеля, який розроблений Підприємством, окрім загальних вимог, передбачено наступні вимоги:
- п.8 Розробити та погодити з ПТМ «Ковельтепло» та виконати робочий проєкт на реконструкцію внутрішньобудинкової системи опалення в нежитловому приміщенні по вул. (інформація, доступ до якої обмежено).
- п.14 Робочий проєкт та акт прийняття в експлуатацію лічильника теплової енергії погодити в ДП «Волиньстандартметрологія».
- Додаткові умови:
- п.17 Один примірник погодженого проєкту передати безкоштовно теплозабезпечувальній організації.
- (73) Разом з тим, ПТМ «Ковельтепло» (лист від 01.02.2022 № 167) на вимогу Відділення (лист від 12.01.2022 № 63-02/128) про надання копії акту обстеження внутрішньобудинкової системи опалення щодо можливості встановлення вузла обліку теплової енергії в приміщенні за адресою вул. (інформація, доступ до якої обмежено), повідомило наступне: «Акт обстеження працівниками ПТМ «Ковельтепло» приміщення за адресою вул. (інформація, доступ до якої обмежено) не складався, так як на заяву гр. (інформація, доступ до якої обмежено). від 06.05.2021р, зареєстровану на підприємстві 11.05.2021р. за № 261/1-21 при обстеженні було визначено можливість влаштування вузла обліку теплової енергії. Розроблено проєкт технічних умов на влаштування вузла обліку теплової енергії в нежитловому приміщенні 3-го поверху по вул. (інформація, доступ до якої обмежено)».
- (74) Враховуючи вищевикладене, ПТМ «Ковельтепло» підтверджує що в окремому приміщенні по вул. (інформація, доступ до якої обмежено) у м. Ковель була можливість влаштування вузла обліку теплової енергії, водночас Підприємство розробляє проєкт технічних умов на реконструкцію внутрішньобудинкової системи опалення для влаштування вузла обліку теплової енергії.
- (75) Міністерство розвитку громад та територій України листом від 30.12.2021 №7/11/20179-21 повідомило Антимонопольний комітет України про наступне:
«З 02 серпня 2017 року набрав чинності Закон України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» (далі -Закон).
Відповідно пункту 1 статті 3 Закону, оснащення будівель вузлами комерційного обліку та обладнанням інженерних систем для забезпечення такого обліку здійснюється відповідно до проєктної документації з дотриманням будівельних норм і правил у Порядку оснащення будівель вузлами комерційного обліку та обладнання інженерних

систем для забезпечення такого обліку, затвердженого наказом Мінрегіону від 09 серпня 2018 року №206. Таке оснащення та відповідна проектна документація не потребують видачі технічних умов та інших вимог до встановлення вузла комерційного обліку, погодження з державними органами, органами місцевого самоврядування, їхніми посадовими особами, операторами зовнішніх інженерних мереж, виконавцями комунальних послуг.

Тобто, чинним законодавством не передбачена видача технічних умов на встановлення вузла комерційного обліку для споживачів».

- (76) Загальні умови оснащення вузлами розподільного обліку/приладами-розподільовачами теплової енергії та обладнанням інженерних систем для забезпечення такого обліку окремих приміщень у будівлях визначено Порядком оснащення окремих приміщень у будівлях вузлами розподільного обліку/приладами-розподільовачами теплової енергії та обладнанням інженерних систем для забезпечення такого обліку, затвердженим наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 09 серпня 2018 року № 205, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 31 серпня 2018р. за № 981/32433 (далі – Наказ № 205).
- (77) Згідно пункту 4 Наказу № 205, оснащення окремих приміщень у будівлях вузлами розподільного обліку/приладами-розподільовачами теплової енергії та обладнанням інженерних систем для забезпечення такого обліку **не потребує розроблення проектної документації, видачі технічних умов та інших вимог до їх встановлення, погодження з державними органами, органами місцевого самоврядування, їхніми посадовими особами, оператором зовнішніх інженерних мереж, виконавцем відповідної послуги.**
- (78) Вартість послуг за розроблення та видачу технічних умов на встановлення вузлів обліку теплової енергії затверджена рішенням виконавчого комітету Ковельської міської ради від 09.06.2010 року № 273 у розмірі 328,90 гривень.
- (79) Заявник (інформація, доступ до якої обмежено) за розроблений ПТМ «Ковельтепло» проєкт технічних умов № 4 від 07 червня 2021 року на реконструкцію внутрішньобудинкової системи опалення на влаштування вузла обліку теплової енергії по вул. (інформація, доступ до якої обмежено) м. Ковеля сплатив кошти в сумі 328.90 грн., що підтверджено дублікатом квитанції № 0.0.2367917067.1 від 07.12.2021 року.
- (80) Враховуючи вищевикладене, ПТМ «Ковельтепло» із споживачів послуг безпідставно брало плату за видачу технічних умов на встановлення вузлів обліку теплової енергії, які не передбачені нормативно-правовими актами України.
- (81) Однак, ПТМ «Ковельтепло» у листі від 01.02.2022 року № 167 повідомляє:
п.6.2 «Для встановлення вузла розподільного обліку теплової енергії з автоматичним регулюванням / без автоматичного регулювання технічні умови не видаються»;
п.9.2 «Вартість послуг на виготовлення технічних умов для встановлення вузла обліку теплової енергії з автоматичним регулюванням/без автоматичного регулювання не передбачена», що суперечить діям Підприємства викладених вище.
- (82) В технічних умовах, які видані Підприємством на реконструкцію внутрішньобудинкової системи опалення для встановлення вузла обліку теплової енергії по вул. (інформація, доступ до якої обмежено) було передбачено, зокрема:
п. 8, що Заявник повинен розробити та погодити з ПТМ «Ковельтепло» робочий проєкт на реконструкцію внутрішньобудинкової системи опалення в нежитловому приміщенні по вул. (інформація, доступ до якої обмежено);

п. 14, що робочий проєкт на реконструкцію внутрішньобудинкової системи опалення в зазначеному нежитловому приміщенні погодити в ДП «Волиньстандартметрологія», в той же час як фактично не було потреби в реконструкції внутрішньобудинкової системи опалення в окремому приміщенні по вул. (інформація, доступ до якої обмежено), що підтверджує Відповідач (лист від 01.02.2022 № 167).

- (83) Відповідно до Порядку прийняття приладу обліку на абонентський облік», затвердженого наказом Міністерства регіонального розвитку та житлово-комунального господарства України від 12.10.2018 № 270, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 16.11.2018 за № 1304/32756:
- вузол розподільного обліку /прилад - розподілювач теплової енергії, встановлений у приміщенні будівлі, приймається на абонентський облік виконавцем відповідної комунальної послуги або визначеною власником (співвласниками) іншою особою, яка здійснює розподіл обсягів комунальних послуг між споживачами протягом 14 календарних днів з дня надходження відповідного звернення від власника (співвласників) будівлі (для приміщення у будівлі, яке не є самостійним об'єктом нерухомого майна) або власника відповідного приміщення (якщо окреме приміщення у будівлі є самостійним об'єктом нерухомого майна) (пункт 1 Розділу III);
 - Для прийняття вузла розподільного обліку на абонентський облік споживач подає заяву та наступні документи (перелік вичерпний):
 - копія документа, що підтверджує право власності на приміщення;
 - копія декларації про відповідність засобу вимірювальної техніки;
 - копія супровідної документації до засобу (засобів) вимірювальної техніки, що входять до складу вузла обліку / копія супровідної документації до приладу - розподілювача теплової енергії;
 - копія акта приймання-передавання робіт із встановлення вузла обліку / приладу - розподілювача теплової енергії (за наявності) (пункт 2 Розділу III);
 - з дати складання акта про прийняття вузла розподільного обліку (приладу - розподілювача теплової енергії) на абонентський облік такий вузол (прилад - розподілювач теплової енергії) є прийнятим виконавцем відповідної комунальної послуги (визначеною власником (співвласниками) будівлі іншою особою, яка здійснює розподіл обсягів комунальної послуги між споживачами) на абонентський облік, а показання його засобів вимірювальної техніки є обов'язковими для визначення обсягів спожитої комунальної послуги та розрахунків за неї (пункт 10 Розділу III).
- (84) Тобто вищевказаний порядок не передбачає складання акту прийняття лічильника в експлуатацію, а тим більше його погодження з органами стандартизації та метрології.
- (85) Вимоги Підприємства суперечать вищевказаним нормативно-правовим актам, якими не передбачено видачу технічних умов на встановлення вузлів обліку теплової енергії та розроблення і погодження проєктної документації на їх встановлення з державними органами, органами місцевого самоврядування, їхніми посадовими особами, операторами зовнішніх інженерних мереж, виконавцями комунальних послуг, якщо вузли обліку встановлюються в окремих приміщеннях будівлі.
- (86) Такі дії ПТМ «Ковельтепло» щодо видачі технічних умов на встановлення вузлів обліку теплової енергії та вимог розроблення та погодження проєктної документації не відповідають вимогам Закону про комерційний облік та можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів послуг з постачання теплової енергії, які не мають

альтернативи отримання даних послуг, оскільки для обліку послуг їм необхідно встановити вузли обліку теплової енергії, а для його встановлення споживачі несуть необґрунтовані витрати за отримання технічних умов у розмірі 328,90 гривень.

- (87) Відсутність конкуренції на ринку послуг постачання теплової енергії у місті Ковелі Волинської області позбавляє Підприємство необхідності досягати переваг над іншими суб'єктами господарювання, а споживачі не можуть відмовитись від його послуг та вибрати іншого надавача послуг.
- (88) В свою чергу, за наявності значної конкуренції на ринку, споживач міг би обрати для себе іншого виконавця послуг, який дотримуватися вимог чинного законодавства та не допускає ущемлення його законних інтересів.
- (89) Отже, вищезазначені дії ПТМ «Ковельтепло» були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку послуг постачання теплової енергії.

5. ЗАПЕРЕЧЕННЯ ВІДПОВІДАЧА ТА ЇХ СПРОСТУВАННЯ

- (90) Реагуючи на подання з попередніми висновками за результатами розгляду справи Відповідач листом від 21.10.2022 № 1654 повідомив, що «ПТМ «Ковельтепло» видало технічні умови (інформація, доступ до якої обмежено) не на влаштування вузла обліку теплової енергії, а на реконструкцію внутрішньобудинкової системи опалення, що передбачено пунктом 8 Правил користування тепловою енергією, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.10.2007р № 1198.
«ПТМ «Ковельтепло» усвідомлює, що у відповідності до чинного законодавства в разі відсутності технічної можливості для влаштування вузла комерційного або ж розподільного обліку, підприємству необхідно було скласти акт з обґрунтуванням критеріїв відсутності технічної можливості, а також зазначити заходи, здійснення яких дозволить встановити вузол.»(мовою оригіналу).
- (91) Водночас, на вимогу Відділення, ПТМ «Ковельтепло» повідомило, що при обстеженні будинку за адресою вул. (інформація, доступ до якої обмежено) в м. Ковелі було визначено можливість влаштування вузла обліку теплової енергії. Розроблено проєкт технічних умов на влаштування вузла обліку теплової енергії в нежитловому приміщенні по вул. (інформація, доступ до якої обмежено) лист від 01.02.2022 № 167). Тобто, не було необхідності проводити реконструкцію внутрішньобудинкових систем опалення для встановлення вузла обліку теплової енергії та розроблення і погодження проєктної документації на їх встановлення з ПТМ «Ковельтепло» та з ДП «Волиньстандартметрологія».
- (92) Надана ПТМ «Ковельтепло» копія акту обстеження внутрішньобудинкової системи опалення від 10.08.2022 року (далі – Акт) не може бути прийнята до уваги з огляду на те, що акт складений більше ніж через рік після видачі технічних умов, стосується першого поверху будівлі за адресою вул. (інформація, доступ до якої обмежено) в м. Ковелі, в той час як у власності Заявника третій поверх цієї будівлі.
- (93) Акт не відповідає пункту 4 Порядку, а саме в Акті відсутні дані, що обстеження проводилось суб'єктом господарювання, який має ліцензію на провадження господарської діяльності з будівництва об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів із середніми та значними наслідками, з обов'язковим переліком робіт з монтажу внутрішніх інженерних мереж, систем, приладів і засобів вимірювання; в акті не встановлено відповідність кожному з

критеріїв у форматі так/ні, визначених у пункті 6 цього Порядку щодо можливості встановлення вузла обліку теплової енергії.

6. ОСТАТОЧНІ ВИСНОВКИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

- (94) Таким чином, доказами, зібраними у справі доводиться, а Відповідачем не спростовано що його дії, які полягали у видачі технічних умов на встановлення вузлів обліку теплової енергії та вимог розроблення та погодження проектної документації є зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг постачання теплової енергії, які могли призвести до ущемлення інтересів споживачів, та були б неможливі за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (95) Згідно з абзацом другим частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.
- (96) Відповідно до пункту 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», порушенням законодавства про захист економічної конкуренції є зловживання монопольним (домінуючим) становищем.
- (97) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (98) Відповідно до частини третьої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монопольним становищем забороняється та тягне за собою відповідальність згідно з законом.
- (99) Отже, дії підприємства теплових мереж «Ковельтепло», які полягають у безпідставній видачі технічних умов на встановлення вузлів обліку теплової енергії та встановленні вимог розроблення та погодження проектної документації для встановлення вузла обліку в окремому приміщенні будівлі, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку послуг з постачання теплової енергії, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

7. ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ ШТРАФУ

- (100) Відповідно до абзацу другого частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», на суб'єкт господарювання накладається штраф у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.
- (101) Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ПТМ «Ковельтепло» за 2021 рік становить (інформація, доступ до якої обмежений).
- (102) При визначенні розміру штрафу враховані наступні обставини:

- вчинення порушення конкуренційного законодавства вперше;
- не визнання вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції;
- важкий фінансовий стан Підприємства.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 7, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 48 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482, та пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 06 травня 1994 за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (із змінами), адміністративна колегія Західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що підприємство теплових мереж «Ковельтепло» (інформація, доступ до якої обмежений) з січня 2021 по вересень 2022 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з постачання теплової енергії в територіальних межах міста Ковеля Волинської області, де розташовані його діючі системи (мережі) постачання теплової енергії, які знаходяться у його володінні та/або користуванні, як таке що не мало жодного конкурента.

2. Визнати, що дії підприємства теплових мереж «Ковельтепло» (інформація, доступ до якої обмежений), які полягають у безпідставній видачі технічних умов на встановлення вузлів обліку теплової енергії та встановленні вимог розроблення та погодження проєктної документації для встановлення вузла обліку в окремому приміщенні будівлі є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з постачання теплової енергії, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливі за умов існування значної конкуренції на ринку.

3. Відповідно до статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення, зазначене в пункті 2 резолютивної частини рішення, накласти на підприємство теплових мереж «Ковельтепло» (інформація, доступ до якої обмежений) штраф у розмірі 35 000 гривень.

Відповідно до частини третьої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» штраф підлягає оплаті у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Відповідно до частини восьмої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції», протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до територіального відділення Антимонопольного комітету України документи, що підтверджують сплату штрафу.

Згідно з частиною першою статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення може бути оскаржене до господарського суду у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Голова колегії,
Голова Відділення

Андрій КАШНІКОВИЧ